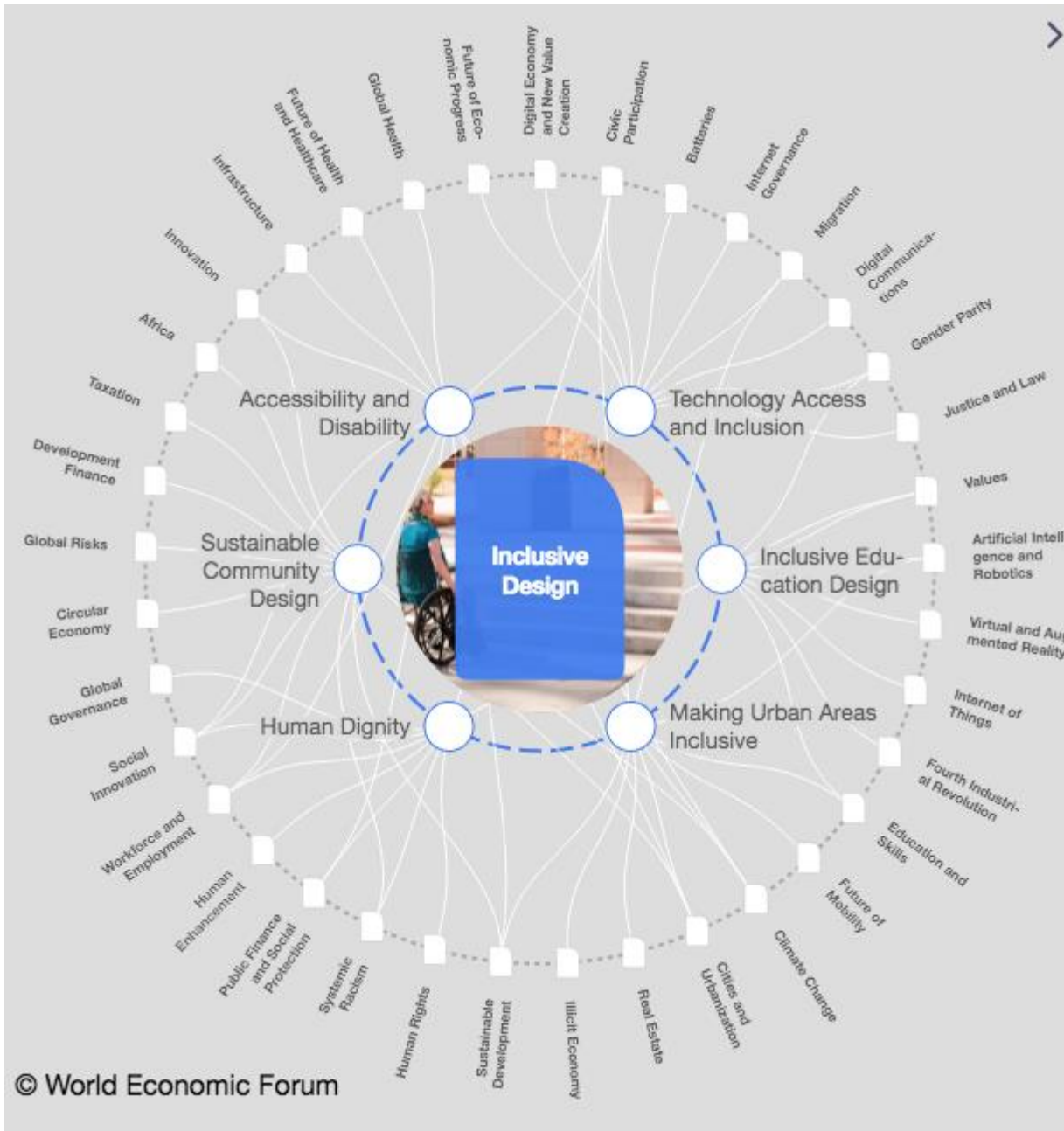

Inkluzívny Dizajn

*Inkluzívny dizajn je stratégia zameraná na ľudí zameraná na inováciu, ktorá má korene v progresívnych myšlienkach po druhej svetovej vojne o poskytovaní spôsobov ako marginalizovaným a vylúčeným **ekonomickým, kultúrnym alebo technologickým skupinám** - získať väčší prístup.*

Obidvaja majú podobný účel, je dôležité uvedomiť si, ako **inkluzívny dizajn**, ktorý sa zameriava na spoluprácu vedúcu k „**jednej veľkosti pre jednu osobu**“, je odlišný od „**univerzálneho dizajnu**“ a jeho „**univerzálnej dimenzii**“ pre všetkých.

*Medzi súčasné problémy vo svete inkluzívneho dizajnu, ktoré si zasluhujú veľkú pozornosť, patria **prístupnosť, postihnutie, udržateľnosť, ľudská dôstojnosť a inkluzívnosť miest.***

Prístup k technológiám a ich začlenenie

Lepší digitálny prístup môže zlepšiť kvalitu života, najmä pre najzraniteľnejších

Internet používa viac ako polovica svetovej populácie. Digitálny prístup a adopcia však nie sú rovnomerne distribuované.

Podľa *Medzinárodnej telekomunikačnej únie* bolo od roku 2018 online iba **24,4% afrického obyvateľstva**, a to aj v prípade, že sa **Európa pýši 79,6% mierou penetrácie internetu**, zatiaľ čo v prípade **americkej penetrácie 69,6%** (sľubnejšie štatistiky ukazujú, že rast v posledných rokoch v mobilných širokopásmových predplatných boli poháňané krajinami v Ázii a Afrike).

Vytváranie **inkluzívnejších digitálnych komunit** je nevyhnutné na zníženie digitálnej priepasti nielen posilnením cenovej dostupnosti a prístupu verejnosti, ale aj zvýšením digitálnych zručností a povedomia.

*Väčšie digitálne začlenenie môže zlepšiť verejné služby. Maputo, Mozambik, ktorý má vážny problém s nakladaním s tuhým odpadom a kde väčšina obyvateľov žije v **neformálnych osadách**, nasadil participatívnu monitorovaciu platformu (MOPA) a vyzval občanov, aby ho používali na hlásenie **problémov s odpadom** a na **sledovanie služby odpadového hospodárstva** v snahe pomôcť zlepšiť životné prostredie.*

Prístup k technológiám a ich začlenenie

Získaním prístupu k rastúcemu množstvu digitálneho obsahu môžu ľudia lepšie pochopiť a navigovať digitálne systémy, ktoré sa čoraz viac spoliehajú na poskytovanie služieb súvisiacich so zdravotnou starostlivosťou, vzdelávaním, zamestnaním a občianskou účasťou.

*Z väčšej **digitálnej inklúzie** môžu ťažiť najmä zraniteľné spoločnosti, ako je *explodujúca populácia utečencov* a vnútorne vysídlených osôb (podľa odhadov Agentúry OSN pre utečencov ^{k júnu 2019} bolo na celom svete takmer **26 miliónov utečencov a viac ako 41 miliónov vysídlených ľudí**).*

***Mobilné telefóny sú pre utečencov nevyhnutné** na koordináciu cestovania a komunikácie s rodinou. V roku 2016 turecká telekomunikačná spoločnosť *Turkcell* spustila svoju mobilnú aplikáciu *Hello Hope („Merhaba Umut“)*, ktorá má pomôcť sýrskym utečencom v krajine so základným jazykovým vzdelaním a poskytovaním dôležitých základných informácií v arabčine a turečtine.*

Väčšia digitálna dostupnosť tiež predstavuje príležitosť na lepšie posilnenie komunit so špecifickejšími potrebami, ako sú domorodé obyvateľstvo, vidiecke spoločnosti, ľudia so zdravotným postihnutím** (prostredníctvom asistenčných technológií, ako je softvér na rozpoznávanie hlasu), **ženy a dievčatá a mladí ľudia, ktorí boli historicky vylúčení.

Inkluzívny dizajn vzdelávania

Podporné technológie a online kurzy zvyšujú dostupnosť a efektívnosť výučby

Skutočne inkluzívne vzdelávanie zahŕňa učebné osnovy a skúsenosti navrhnuté pre rozmanitú škálu schopností, štýlov učenia, kultúrneho zázemia a rodovej identity.

Univerzálny dizajn vo vzdelávaní je prax, ktorá vznikla v *Centre pre univerzálny dizajn* ^{v USA} a teraz sa uplatňuje na všetko od učebníc a webových stránok až po laboratórne vybavenie, pokiaľ ide o fyzický priestor, môže mať podobu vchodov, ktoré rozmiestnia senzory, aby ich mohli ľahšie používať napríklad študenti so zdravotným postihnutím, ako aj študenti bez zdravotného postihnutia.

Pokiaľ ide o internet, cieľom iniciatívy *World Wide Web Consortium Web Accessibility Initiative* je zabezpečiť kompatibilitu stránok s podpornými technológiami, ako je softvér na rozpoznávanie hlasu. Univerzálny dizajn pre vzdelávanie je tiež nástrojom inkluzívneho vzdelávania, tento rámec, ktorý podporuje Centrum aplikovanej špeciálnej technológie, zahŕňa tri základné princípy: **viacnásobné spôsoby prezentácie informácií**, **viacnásobné spôsoby motivácie študentov** a **viacnásobné prostriedky na preukázanie toho, že sa učia**.

Od tradičnej eseje po zelené obrazovky a podcasty. Oba tieto modely môžu rozvíjať zručnosti potrebné nielen pre školu, ale aj pre postgraduálny život.

Inkluzívny dizajn vzdelávania

Výrazy „**integrácia**“ a „**začlenenie**“ sa často používajú zameniteľne. Pokiaľ ide o ľudí so zdravotným postihnutím, „**integrácia**“ sa týka aspoň čiastočného fyzického umiestnenia žiakov so zdravotným postihnutím na bežných školách a školiacich programoch.

Medzitým „**inklúzia**“ zahŕňa širší proces zmeny sociálnych noriem, hodnôt a postojov, pričom sa zameriava na podvedomie a stigmatizáciu v bezvedomí a podľa toho prispôsobuje politiky a postupy v školách a školiacich strediskách.

Vo svete, v ktorom zmeny prebiehajú rýchlejšie, **vedené vedou a inováciami**, musí inkluzívne vzdelávanie využívať technológiu na podporu príčiny univerzálneho prístupu a čoraz viac **personalizovaného vzdelávania**, videokonferencie, virtuálna realita a digitálne kurzy **predefinujú**, kedy a kde sa vzdelávanie uskutočňuje, a pripravuje pôdu pre väčšiu flexibilitu a prístup (Národné stredisko pre štatistiku vzdelávania ^{v USA} ukazuje **počet študentov postgraduálneho štúdia**, ktorí sa zúčastňujú online kurzov nárast o **5,7%** v rokoch 2016 až 2017, zatiaľ čo *percento všetkých študentov zapísaných výhradne na online kurzy sa zvýšilo na **15,4% zo 14,7%***).

Technológie umelej inteligencie, gamifikácie a prístupnosti tiež umožňujú personalizovanejšiu a interaktívnejšiu výučbu.

Začlenenie mestských oblastí

Od Rotterdamu po Iquique prebiehajú inovatívne snahy o to, aby boli mestá obývateľnejšie pre všetkých

Do roku 2050 bude žiť **v mestách 70% svetovej populácie** zdroj OSN. Mestá už dlho poskytujú únik z chudoby, hoci s rastom (**v súčasnosti existuje 33 „megamiest“ s najmenej 10 miliónmi obyvateľmi**) rozprúdili debatu o svojej úlohe pri riešení globálnych problémov, ako sú zmena podnebia a migrácia.

Niektorí miestni predstavitelia vyvinuli súvisiace riešenia. Napríklad Rotterdam, druhé najväčšie mesto v Holandsku, ktoré sa väčšinou nachádza pod hladinou mora, prispôsobuje svoju infraštruktúru životu s väčším množstvom vody a posilňuje sociálnu súdržnosť experimentálnym bývaním a verejnými priestormi.

Barcelona, Španielsko medzitým zaviedla *proces spolupráce so stovkami občianskych združení zameraných na bývanie, **vzdelávanie a zaobchádzanie s prisťahovalcami***. Niektorí predstavitelia, konfrontovaní s odhadom dvoch miliárd ľudí, ktorí by mali do roku 2030 migrovať do neformálnych osád, *reagujú inovatívnymi nápismi*.

V Iquique v Čile vláda zapojila architektov **do navrhovania kvalitného bývania pre migrantov v miestnom neformálnom osídlení**, ktoré je vybudované tak, aby sa časom zvyšovala jeho hodnota, a ktoré je postavené tak, aby obyvatelia mohli využívať svoju vlastnú prácu a zdroje.

Dokončiť svoje domovy tak, aby sa ďalej zlepšovala komunita.

Začlenenie mestských oblastí

Viac ako 60% svetových pracovníkov pracuje v „neformálnej“ alebo neregulovanej ekonomike a chýba im základná ochrana.

V reakcii na to sa architekti poverení Durbanom v Južnej Afrike snažili navrhnúť bezpečnejšie podmienky pre zhruba 5 000 neformálnych obchodníkov, ktorí sa denne premieňajú v miestnom dopravnom uzle.

Poskytovanie kvalitného vzdelania mladým ľuďom bez ohľadu na ich schopnosti, rasu, jazyk, náboženstvo, pohlavie alebo ekonomické postavenie je základnou súčasťou inkluzívnej mestskej spoločnosti.

V indickom Pune sa program *Door Step School* zameriava na pominuteľnosť rodín mnohých pracovníkov vyslaním autobusovej triedy, aby vyzdvihol študentov a poskytol mobilné (***ale stabilné***) prostredie na učenie sa.

Technologickú inováciu možno využiť na to, aby boli mestá inteligentnejšie, bezpečnejšie a inkluzívnejšie.

Prístupný Olli je kyvadlová doprava s vlastným riadením, ktorá pomáha ľuďom so zdravotným postihnutím a starším ľuďom navigovať v mestských oblastiach pomocou ramp pre invalidný vozík, softvéru, ktorý dokáže spracovať znakový jazyk, a zjednodušeného zobrazovania pre ľudí so stratou pamäte.

Ciele OSN v oblasti trvalo udržateľného rozvoja poskytujú dôležitý referenčný bod pre úsilie o inkluzívnejšie mestské oblasti a ich výzvou na zvýšenie bezpečnosti, odolnosti, udržateľnosti a inkluzívnosti miest do roku 2030.

Ľudská dôstojnosť

Verejné priestory sa musia neustále prehodnocovať, aby sa zachovalo základné ľudstvo

Byť človekom nie je niečo, čo si zarobíte..

Zachovanie ľudských práv pre väčšinu ľudí závisí od kombinácie inžinierskeho prístupu, zákonov, obyčajov a technológií (na rozdiel od občianskych práv patria ľudské práva jednotlivcovi). Dôstojnosť je základom **ľudských práv** (Všeobecná deklarácia ľudských práv Organizácie Spojených národov cituje uznanie dôstojnosti ako základ slobody, spravodlivosti a mieru) a je stále zraniteľná.

Ochrana ľudskej dôstojnosti nebola vždy ocenená a *musí sa zabezpečiť jej dodržiavanie*. Z hľadiska dizajnu to znamená prehodnotenie celých **systemov, štruktúr a technológií**. Jedným jednoduchým, často prehliadaným príkladom prehodnotenia tradičného dizajnu s cieľom rozšíriť prístup a použiteľnosť je *hmatateľný hrboľatý povrch*, ktorý sa teraz používa na úseky chodníkov po celom svete s cieľom varovať chodcov so zrakovým postihnutím pred prekážkami, ako sú obrubníky.

Tieto „tenji bloky“ sú s láskavým dovolením japonského vynálezcu Seiichiho Miyakeho, ktorý ich vyvinul v 60. rokoch 20. storočia.

Ľudská dôstojnosť

Inkluzívny dizajn si vyžaduje úzku spoluprácu s komunitami s cieľom prispôbiť ciele projektu miestnym potrebám a uprednostniť zraniteľných.

Funkčná podpora zabezpečuje účasť a je základným kameňom ľudskej dôstojnosti. Účinná funkčná podpora však zahŕňa viac než len fyzické začlenenie. Napríklad samotný jazyk musí byť inkluzívny a musí sa vyhnúť ***stigmatizácii***.

Aj keď vlády nepriznávajú ľudskú dôstojnosť, ich činy alebo nečinnosť to môžu podporiť alebo narušiť. Zdravotné postihnutie je užitočným prostriedkom, ktorý týmto vládam pomôže pochopiť začleňovanie.

Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím prijatý v roku 2006 je prvou ***komplexnou zmluvou o ľudských právach*** v 21. storočí. Je to referenčný rámec, ktorý usmerňuje medzinárodný pokrok pri formulovaní a presadzovaní právnych predpisov, stratégií, politík a programov, ktoré podporujú rovnosť, začlenenie a posilnenie postavenia osôb so zdravotným postihnutím.

Dohovor, ktorý mal počiatočných 82 signatárov, čo je najvyšší počet, aký kedy bol v deň otvorenia dohovoru OSN (počet signatárov teraz dosiahol vrchol 160), môže pomôcť zabezpečiť ľudské práva a základnú slobodu pre mnoho ľudí v núdzi.

Trvalo udržateľný dizajn spoločenstva

Vynárajú sa nové spôsoby financovania a navrhovania udržateľných, sebestačných spoločenstiev

Navrhovanie klimaticky náročného prostredia si vyžaduje systematický posun, schopnosť absorbovať sa a zotaviť sa z katastrofy je teraz prvoradá. V *Los Angeles, suchom meste*, kde sa musí **voda prepravovať na veľké vzdialenosti**, aby sa dostala k populácii, sa iniciatíva s názvom *Divining LA* zameriava na plánovanie miest pre obyvateľov s nízkymi príjmami pri určovaní príležitostí na zachytenie dažďovej vody.

Medzitým sa na Filipínach začala súťaž „**Návrh proti prvkom**“ v roku 2010 s cieľom získať návrhy na viacúčelové štruktúry, ktoré dokážu odolávať čoraz častejším extrémnym poveternostným udalostiam. Deštruktívne búrky, tepelné vlny, znečistený vzduch a sucho spôsobené globálnym otepľovaním zhoršujú *environmentálne nespravodlivosti*, ktoré často nachádzajú diaľnice, elektrárne, skládky nebezpečného odpadu a znečisťujúce odvetvia priemyslu v chudobných štvrtiach.

Dizajn však môže pôsobiť aj ako katalyzátor pozitívnej zmeny. *Detroit Future City* je nezisková skupina, ktorá riadi 50-ročný plán využívania modrej infraštruktúry (*krajiny, ktoré zachytávajú a čistia dažďovú vodu*) a zelenej infraštruktúry, ktorá využíva prírodu na premenu zanedbaných častí tohto zmenšujúceho sa *postindustriálneho mesta*.

Okrem toho online platforma Farm Hack v Detrote a ďalších mestách podporuje odolnejší potravinový systém zdieľaním osvedčených postupov a návrhov pre dostupné poľnohospodárske nástroje s otvoreným zdrojom.

Trvalo udržateľný dizajn spoločenstva

Riešením znečistenia môžu dizajnéri tiež generovať hospodársku činnosť.

Politická a architektonická prax *Estudio Teddy Cruz + Fonna Forman* v spolupráci s miestnymi obyvateľmi navrhla funkčné verejné priestranstvá pre málo využívané oblasti pozdĺž hranice Tijuana San Diego, ktoré môžu vyčistiť a chrániť ústie rieky.

V Kibere, veľkom neformálnom osídlení v Keni, sa v roku 2006 vytvoril *Kibera Public Space Project*, ktorého cieľom je navrhovať a rozvíjať mikropodniky, spoločenský pavilón, detské ihrisko a kompostovanie záhrad v oblastiach, ktoré boli predtým znečistené.

Vynárajú sa aj inovatívne formy vlastníctva- Inšpirované *Mondragonskými družstvami v Španielsku*, ktoré uprednostňujú ľudí pred ziskami, sa inštitúcie Cleveland, Ohio vrátane univerzít a nemocníc zapojili do odvážneho experimentu s cieľom dosiahnuť výnosy zo zeleného hospodárstva pre obyvateľov s nízkymi príjmami otvorením Evergreen Cooperatives vlastneného zamestnancami, ktoré ponúknu týmto obyvateľom pracovné miesta na živobytie.

*Medzitým na západe USA navrhol národ **Oglala Lakota regeneratívnejšiu komunitu**, ktorá bude pôsobiť proti desaťročiam chudoby, znižovaniu strednej dĺžky života a neprimeraného bývania. Na základe sebestačnosti, ekonomického sebaurčenia a odolnosti voči životnému prostrediu je táto komunita živým laboratóriom pre vývoj spôsobov prekonania systémovej chudoby.*

Prístupnosť a zdravotné postihnutie

Dizajn postihnutia by sa mal posunúť od binárneho myslenia k zameraniu sa na maximálny prístup

Aj keď prístupný dizajn, ktorý podporuje nezávislosť, sa dá vynútiť, na mnohých miestach pretrvávajú neformálne a často chybné predpoklady o tom, čo predstavuje prístupnosť, z dôvodu dlhoročných zvykov a tradície.

Tam, kde neexistuje žiadny kódex, sa pojmy prístupnosti líšia a vo všeobecnosti vznikajú bez vstupu skutočných ľudí so zdravotným postihnutím (*začlenenie je skôr proces než výsledok a účasť je nevyhnutná*). Čo vo všeobecnosti vedie k efektívnym zmenám v prístupe podľa používateľa, úlohy a prostredia. Okrem toho sa „prístupný“ dizajn líši od „*inkluzívneho*“ dizajnu.

Aj keď dostupnosť do fyzického aj virtuálneho priestoru je zásadná, často sa obmedzuje na určitých používateľov, ako sú definovaní v ekonómii alebo vzdelávaní, a preto podkopáva potenciál rovnakej účasti. Začlenenie na druhej strane stavia na prístupnosti a ide ešte ďalej tým, že zodpovedá za nerovnaké zdroje a prekážky účasti.

Skutočne inkluzívna stratégia prijíma opatrenia na podporu účasti jedným z príkladov je zavedenie technológie v Smithsonianскеj inštitúcii v roku 2019, ktorá poskytuje verbálne opisy pre návštevníkov múzea, ktorí sú slepí alebo majú slabé videnie.

Prístupnosť a zdravotné postihnutie

Pojem „zdravotné postihnutie“ je v súčasnosti iba uprednostňovaným pojmom základných ľudských rozdielov a samotný pojem inklúzie je premenlivý, pretože ide o vytváranie nových, nepravdepodobných vzťahov medzi entitami a ľuďmi.

Skutočná flexibilita zohľadňuje rôzne typy tela, kognitívne kapacity, komunikačné štýly a ďalšie rozdiely - a návrh zdravotného postihnutia by preto mal odmietnuť druh binárneho myslenia predstavovaného „**normálnym / abnormálnym**“, „**schopným / zdravotne postihnutým**“ a „**mužom / ženou**“

A namiesto toho sa zameriavajú na dosiahnutie maximálneho prístupu a použiteľnosti.

Inkluzívne dizajnérske strediská sa zameriavajú na používateľov na hranici použiteľnosti, a nie na normu, s cieľom pomôcť zabezpečiť ich úplnejšie začlenenie. Jednou z oblastí, ktorá má v tomto ohľade čoraz väčší význam, sú mimoriadne udalosti, marginalizované populácie sú obzvlášť zraniteľné napríklad v prípade mimoriadnych udalostí súvisiacich s klimatickými zmenami, zlyhaním infraštruktúry a násilím.

Zdravie a bezpečnosť ľudí so zdravotným postihnutím sa preto musia začleniť priamo do každej novej stratégie reakcie. Začlenením sa ľahšie dosiahne prípravou na účastníka, ktorého telesný rozdiel si vyžaduje zníženie prekážok.

Zdroje

- Táto inštruktáž je založená na názoroch širokej škály odborníkov zo siete expertov Svetového ekonomického fóra a je kurátorom v spolupráci s inštitúciou Smithsonian, v spolupráci s Beth Ziebarthovou, riaditeľkou Programu dostupnosti pre Smithsonianovu inštitúciu a Katherine Ott, kurátorkou na Katedre medicíny a vedy Národného múzea americkej histórie Smithsonian.